

Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 až 2011

Postup vlády ČR při potírání korupce je postaven na 3 pilířích, kterými jsou **prevence, průhlednost a postih**. Za účelem vytvoření společenského prostředí eliminujícího možnosti výskytu korupčního jednání jsou v rámci uvedených tří pilířů stanoveny následující cíle a opatření směřující k jejich naplnění.

1. Pilíř boje proti korupci - PREVENCE

Aby bylo vůbec možné omezovat korupci, je třeba omezit korupční příležitosti. Proto je třeba:

- a) minimalizovat státní regulaci,
- b) zjednodušit legislativu, zvýšit transparentnost legislativního procesu,
- c) snížit prostředky přerozdělované státem a zefektivnit kontrolu čerpání prostředků z veřejných rozpočtů, zjednodušit a urychlit úřadování ve všech úřadech a institucích za využití moderních informačních technologií,
- d) omezit počet zvláštních procesních pravidel a vytvořit podmínky pro používání jednotného správního řízení,
- e) zabránit ukládání nadměrné byrokratické zátěže na občany i samosprávy,
- f) zrovnoprávnit elektronickou a listinnou formu komunikace občana s úřadem a úřadů navzájem,
- g) spolupracovat s profesními a dalšími organizacemi při podpoře etického jednání v jednotlivých oblastech společnosti a při vytváření protikorupční atmosféry ve společnosti,
- h) posilovat odolnost orgánů veřejné správy proti korupci například formou nácviku řešení korupčních situací, jednoznačným určením odpovědnosti za přijaté řešení,
- i) zavést protikorupční výchovu dětí a mládeže v rámci systému vzdělávání v předškolských a školských zařízeních,
- j) uplatňovat zásadu diversifikace odpovědnosti v rozhodovacím a schvalovacím procesu.

Dále je třeba, aby prokázané případy korupčního jednání byly medializovány a veřejně odsouzeny. Povědomí veřejnosti o správném postupu při získání poznatků nebo podezření z korupčního jednání musí být systematicky zvyšováno a upevňováno přesvědčení o smysluplnosti obrany proti korupci.

S ohledem na to se navrhuje:

- a) zavést povinnost veřejného připomínkového řízení (prostřednictvím internetu) k připravovaným právním předpisům,
- b) provádět každé dva roky kontrolu všech platných právních předpisů za účelem zamezení vzniku nadměrné byrokratické zátěže a navrhopat odstranění nadměrné byrokratické zátěže včetně možného zrušení některých právních předpisů,
- c) vypracovat ke každému návrhu právního předpisu hodnocení dopadu regulace RIA,
- d) upravit pravidla jednacího řádu Poslanecké sněmovny PČR pro uplatňování pozměňovacích návrhů,
- e) používat pro řízení jednotné a srozumitelné formuláře v elektronické nebo písemné formě a umožňovat převod dokumentů při podání do elektronické podoby, ve které bude následně využíván i dalšími příslušnými úřady,

- f) provedení vnitřních protikorupčních auditů na všech úrovních státní správy,
- g) podpora přijímání profesních etických kodexů a vytváření protikorupční atmosféry ve společnosti.

Vláda musí zavést principy pro trvalé hodnocení všech právních předpisů z hlediska možného vytváření otevřeného nebo skrytého prostoru pro korupci, klientelismus nebo protekcionismus. Každý předkladatel nového právního předpisu nebo novely existujícího právního předpisu, a to jak zákona, nařízení vlády nebo vyhlášky musí zajistit provedení tzv. zvláštního protikorupčního auditu, který vyhodnotí veškerá rizika související s možným vznikem korupčního jednání přijetím navrhovaného právního předpisu. Informace o výsledku protikorupčního auditu musí být součástí předkládací zprávy včetně konstatování, zda existuje v souvislosti s přijetím právního předpisu riziko vzniku korupčního prostoru nebo takové riziko neexistuje. V případě, že takové riziko existuje, musí být uvedeno, jaké prostředky budou použity pro jeho eliminaci nebo omezení.

Zároveň musí být výrazně omezen nahodilý a nepředvídatelný vstup do legislativního procesu prostřednictvím poslaneckých a senátorských pozměňovacích návrhů, které by měly být vázány nejen na získání většího počtu poslanců pro předložení pozměňovacího návrhu, ale také na dodržení postupu, jako platí pro předkladatele tím, že i k pozměňovacímu návrhu bude muset být vyhodnoceno, zda navrhovaná právní úprava má vliv na zvýšení míry korupce.

2. Pilíř boje proti korupci - PRŮHLEDNOST

Maximální a ničím neomezovanou veřejnou kontrolu nad fungováním veřejných institucí a nad nakládáním s veřejnými prostředky pokládá vláda za základní součást systému protikorupčních opatření. Také systém řešení konkrétních stížností a podezření musí veřejnosti nabízet co nejvíce přístupné a důvěryhodné alternativy. Za zásadní přitom vláda považuje:

- a) zprůhlednění systému čerpání prostředků z veřejných rozpočtů,
- b) zprůhlednění systému zadávání veřejných zakázek, zvýšení transparentnosti rozhodování veřejné správy a zajištění dostupnosti všech informací o zadání a výběru veřejné zakázky,
- c) zjednodušení správního řízení a zásadní posílení jeho transparentnosti a jednotnosti,
- d) elektronizaci agend provozovaných v rámci státní správy,
- e) vytvoření podmínek pro kontrolu veřejnosti nad činností veřejných funkcionářů a jejich majetkovými poměry po dobu výkonu funkce,
- f) nastavení pravidel legitimního lobbingu,
- g) zavedení praxe, kdy občan bude mít právo kdykoli zkontrolovat stav projednávání své věci na úřadě nebo internetu,
- h) rozšíření možností veřejné kontroly nakládání s majetkem obcí a územních samosprávných celků (např. rozšíření informační povinnosti, zavedení periodického vyhodnocování výhodnosti smluvních vztahů),
- i) zjednodušit způsob podávání stížností v případech podezření z korupčního jednání ve veřejné správě.

K dosažení těchto cílů je třeba přijmout zejména následující opatření:

- a) navrhnout transparentní a jednotný systém čerpání prostředků z veřejných rozpočtů,
- b) přijmout nový zákon o veřejných zakázkách se začleněním problematiky koncesního zákona a zajistit dostupnost všech informací o nakládání s veřejným majetkem při

veřejných zakázkách a vyloučit v této souvislosti možnost odvolávat se na obchodní tajemství,

- c) provést analýzu všech procesních předpisů a ustanovení ve zvláštních zákonech s cílem soustředit úpravu správního řízení do jednoho kodexu (universální správní řízení), následně vypracovat návrh věcného záměru jednotného správního řízení eliminujícího maximální počet zvláštních procesních úprav,
- d) přijmout opatření ke zveřejňování veškerých informací o zadání a výběru tzv. „malých zakázek“ na internetu nebo jejich zadávání prostřednictvím elektronického tržiště,
- e) navrhnout prodloužení lhůty (stanovené v § 39 odst. 1 zákona o obcích) pro zveřejnění záměru obce zcizit nemovitý majetek, a to zejména pokud jde o majetek velké hodnoty,
- f) zapracovat do nového zákona o veřejných zakázkách část týkající se tzv. malých zakázek kvůli sjednocení postupu ve veřejné správě,
- g) zřízení speciální protikorupční telefonní linky č. 199, která bude přijímat stížnosti a podezření veřejnosti, týkající se veřejné správy.

3. Pilíř boje proti korupci - POSTIH

Trvalá pozornost a průběžné vyhodnocování procesů, u kterých je možné předpokládat vznik korupčních podmínek, musí být zavedeno do systému vnitřní kontroly všech veřejnoprávních institucí.

Policie České republiky a další instituce musí mnohem aktivněji a důsledněji přistupovat k prověřce poznatků a podnětů získaných od občanů k podezření z korupčního jednání. Prověřování poznatků musí být založeno na individuální spolupráci se svědky a poškozenými. Cílem všech postupů a opatření je zintenzivnění činnosti policie a urychlení vyšetřování případů korupce. Vláda v této oblasti garantuje nekompromisní, nepolitické a profesionální vyšetřování korupčních podezření a obvinění.

Pro zvýšení efektivity trestních řízení v případech závažné korupce je nezbytné zřídit specializované justiční orgány. Za každé porušení zákona musí přijít trest. Preventivní působení trestního zákona je třeba posílit zvýšením trestů pro zkorumpované veřejné činitele i trestů za korupční jednání spáchané v souvislosti s veřejnými zakázkami, soutěžemi a dražbami. Protikorupční dopad zákona o svobodném přístupu k informacím je nutno posílit zavedením sankcí za jeho porušování. Zvýšení odolnosti veřejné správy vůči korupci spojené s veřejnými zakázkami, soutěžemi a dražbami vyžaduje také přísnější úpravu předpokladů pro účast na těchto činnostech.

K dosažení těchto cílů je třeba přijmout zejména následující opatření:

- a) zřízení speciálního protikorupčního senátu u vyššího soudu a zvláštního útvaru působícího při vrchním státním zastupitelství se zaměřením na korupci veřejných činitelů a korupci při veřejných zakázkách a dalších významných činnostech obecného zájmu,
- b) personální a technické posílení specializované složky Policie ČR se zaměřením na boj proti korupci,
- c) zavedení institutu tzv. „protikorupčního agenta“ se zaměřením na odhalování a zjišťování případů korupce,
- d) zpřísnění trestů za prokázanou korupci na základě novely trestního zákona (za korupci spáchanou veřejným činitelem na 12, resp. 15 let odnětí svobody),
- e) navržení právní úpravy, na základě které osobám, jež budou odsouzeny za korupční jednání v souvislosti s veřejnými zakázkami, soutěžemi a dražbami (pletichy nebo úplatkářství), bude vždy vedle trestu odnětí svobody či peněžitého trestu uložen trest

zákazu činnosti (výkon určitých zaměstnání a funkcí). V některých závažných případech bude moci být uložen i trest propadnutí majetku,

- f) zavedení právní úpravy, na základě které se osoby, jež se dopustí korupčního jednání v souvislosti s veřejnými zakázkami, veřejnými soutěžemi a dražbami, nebudou moci po dobu stanovenou soudem účastnit dalších veřejných zakázek (platí i o společnostech, v nichž tyto lidé působí jako vlastníci, jednatele či členové orgánů společnosti nebo manažeři),
- g) vytvoření zákonných podmínek pro posílení odpovědnosti veřejných funkcionářů při správě majetku, založené na principu rozšířené povinnosti veřejného funkcionáře k náhradě škody, kterou způsobil,
- h) zavedení nové skutkové podstaty přestupku spočívajícího v porušení povinností stanovených zákonem o svobodném přístupu k informacím ze strany představitelů orgánů veřejné správy a dalších povinných subjektů.